

POSUDEK

Novotný, Jakub (2018). Proces demokratizace v Mosambiku. Hradec Králové: Filozofická fakulta (diplomová práce). 120s.

Diplomová práce se zabývá procesem demokratizace v Mosambiku, který se dlouhodobě považuje za úspěšný proces tranzice od one-party state k „liberálnímu“ typu demokracie. Zvolené téma je o to zajímavější, že v odborné literatuře se dnes vedou široké odborné diskuse na úspěšnost tzv. africké demokratizace. Mosambik je pak zemí, která může být velice zevrubně zkoumána z hlediska teorie, protože dlouhodobě vykazuje základní znaky stability (omezené občanské konflikty a pravidelný volební cyklus).

Celkové pojetí práce je promyšlené, teoretické koncepty a analytický výzkum je provázaný. Záměry diplomové práce jsou jasně definovány, práce je vymezena jak obsahově, tak geograficky i časově. Cíle práce jsou srozumitelné a zpracovatelné.

Autor vymezuje teoretický rámec diplomové práce, teorie přechodu k demokracii, v samostatné části. Správně analyzuje dvě základní fáze tranzice, liberalizaci a (vnitřní) demokratizaci. Opírá se o klasické autory této teorie (Dankwart A. Rustow, Alfred Stepan, S. Huntington, Adam Przeworski, P. Schmitter, G. O'Donnell, v českém prostředí V. Dvořáková a J. Kunc). Zvláštní pozornost je pak v teoretickém zakotvení věnována problematice hybridních režimů, kde přibližuje jak závěry L. Diamonda, tak dalších předních odborníků na tuto problematiku (P. Schmitter, McFaul, Lewitsky a Way, v českém prostředí Holzer a Balík). S pomocí teoretického konceptu Levitského a Wayne pak definuje základní rysy soutěživého autoritarismu a definuje hlavní kritéria tohoto fenoménu (volby, občanské svobody, nerovnost podmínek opozice vs. vláda)

V rámci analýzy nerovného přístupu ke zdrojům, pak teoreticky analyzuje nerovný přístup ke zdrojům (finance), přístup k médiím a nefungující právní systém. Přehledná tabulka na s. 31 pak představuje základní rozdíly mezi třemi základními typy politických režimů. Podobně definováním základních kritérií autor vytvořil přehledný výzkumný rámec (viz tabulka č. 3 na s. 33), který pak překlopil do dalšího vlastního analyticko-empirického výzkumu.

Struktura diplomové práce je logická. Autor postupuje od teoretického zakotvení, ve kterém se vymezuje k jednotlivým etapám demokratizačního procesu (liberalizace, demokratizace), hybridním režimům, přičemž zvláštní pozornost je věnována soutěživému autoritarismu a kritériím pro výzkum hybridních režimů, k analýze přechodu Mosambiku k demokracii, následuje charakter mosambického režimu a jádro práce je obsaženo ve 4. části, ve které autor provádí empiricko-analytickou analýzu mosambického politického systému podle dříve definovaných kritérií (registrace voličů, přístup ke zdrojům, médiím, analyzuje dodržování občanských svobod, svobody voleb a fungování právního systému). Jde o promyšlenou strukturu, kde dochází k jasnému provázání teoretického rámce a výzkumu.

Úvod obsahuje všechny formální náležitosti (zdůvodnění výběru tématu, definování hlavního a vedlejších cílů, vymezení teoretického zakotvení a metodologie výzkumu, strukturu práce, přehled zkoumané problematiky v zahraničí a českém prostředí).

Závěr opakuje hlavní cíle diplomové práce a následně představuje výsledky výzkumu, které tyto cíle měly řešit. Autor jasně začleňuje jednotlivé etapy mosambické tranzice do teoretických konceptů a vymezuje se k charakteru mosambického režimu. Autor na základě výzkumu předkládá vysvětlení opakovaných volebních vítězství strany FRELIMO a poukazuje na slabiny mosambického politického systému a možnosti zneužívání politické moci zejména ve volebním procesu (finance, přístup do médií, zastrahování opozice, manipulace s volebními lístky, omezená nezávislost volební komise, soudů, atd.). Autor nakonec potvrdil i hypotézu, že v Mosambiku funguje hybridní (nedemokratický) režim a že

demokratizační proces se zastavil v tzv. meziprostoru mezi demokracií a nedemokracií (grey zone).

Práce se zdroji je na dobré úrovni, autor shromáždil poměrně rozsáhlou faktografickou základnu v podobě většiny zásadních monografií a odborných studií k danému tématu. Nicméně jeho rešerše nebyla nijak důkladná a spíše se spoléhal na pomoc vedoucího práce. Autor bohužel nerozčlenil literaturu do několika základních kategorií (prameny, literatura), takže seznam literatury (Zdroje) je poměrně nepřehledný.

Autor je schopen s danými informacemi pracovat, argumentovat a interpretovat výsledky svého výzkumu. Je škoda, že autor nedokázal více pracovat s dostupnými prameny a doložit více praktických příkladů porušování demokracie a svobod v Mosambiku (např. větším využitím dostupného časopisu *Africa Research Bulletin*). Autor se příliš upnul na hodnocení voleb ze strany různých monitorovacích týmů a pominul některá komplexní hodnocení mosambických voleb v odborných článcích.

Po formální stránce je diplomová práce víceméně v pořádku. Autor se vyvaroval větších gramatických nedostatků, stylistika je na slušné úrovni. Autor používá citační normu katedry a pracuje i s poznámkovým aparátem (54 poznámek). Práci doplnil šesti grafy a 27 tabulkami, které mají lépe promítnout výsledky výzkumu.

Diplomová práce má standardní charakter, autor prokázal schopnost propojit teoretický koncept s konkrétní africkou zemí a přesným vymezením kritérií dosáhnout i poměrně komplexní pohled stavu demokracie v Mosambiku. Z těchto důvodů diplomovou práci doporučuji k obhajobě.

V Olomouci dne 30. května 2018

Doc. PhDr. Vlastimil Fiala, CSc.
Vedoucí práce